

лення			
Ріст та розвиток	-	5	-
Фізіологія стресу та стійкості	2	5	-
Самостійна робота	-	-	15
Реферати	-	-	5
Всього	20	40	40

Для оцінювання отриманих балів використовується шкала за системою ECTS.

МЕТОДИЧНА СИСТЕМА ФОРМУВАННЯ ЦІЛІСНОСТІ ЗНАТЬ ПРО ПРИРОДУ

Гуз К.Ж. (Київ)

Розроблена методична система формування цілісних знань про природу предметів освітньої галузі "Природознавство". В методичних основах до неї втілені п'ять рівнів формування цілісності знань про природу (мал. 1) та науково-методичний супровід впровадження методичної системи формування цілісності знань про природу у практику загальноосвітньої школи та післядипломної педагогічної освіти.

Перший рівень методичної системи складає зміст онтодидактичного стрижня цілісності знань, який задається Державним стандартом і включає метапредметні компоненти змісту освітньої галузі «Природознавство», які визначаються її загальноприродничою складовою: реальні об'єкти, які учні спостерігають, вивчають, досліджують безпосередньо в своєму середовищі життя; загальноприродничі поняття (цілісність знань про природу, природничо-наукова картина світу, її еволюція, образ природи, основи формування цих систем знань, методи пізнання природи). Втілення цього рівня в методичну систему обумовлюється концепцією цілісної природничо-наукової освіти, технологією формування цілісності знань, основним принципом якої є неперервна сутнісна інтеграція елементів змісту знань про природу.

Рівень навчального предмета обумовлюється типовим навчальним планом, переліком навчальних предметів, через які реалізуються у навчальному процесі зміст освітньої галузі, послідовність їх вивчення, розподіл тижневого навантаження. Відповідно до предметів природничого циклу, інтегрованих курсів зміст освітньої галузі розподіляється таким чином, щоб метапредметні компоненти змісту освіти слугували основою неперервної інтеграції знань з кожного предмету зокрема і освітньої галузі в цілому.

Рівень навчального матеріалу у методичній системі зумовлює єдину схему побудови програм, предметів інтегрованих природознавчих курсів, згідно якої на початку програми подаються найбільш широкі поняття курсу – випереджаючі організатори знань, методи пізнання середовища життя; програми включають знання про природу і способи діяльності людини по відношенню до природи; досвід творчої діяльності; досвід емоційно-ціннісного ставлення до середовища життя; єдину для всіх предметів систему методів і форм організації навчання, специфічних для формування цілісності знань про природу, природничо-наукової картини світу, образу природи (спостереження і дослідження на уроках серед природи, структурування і переформулювання

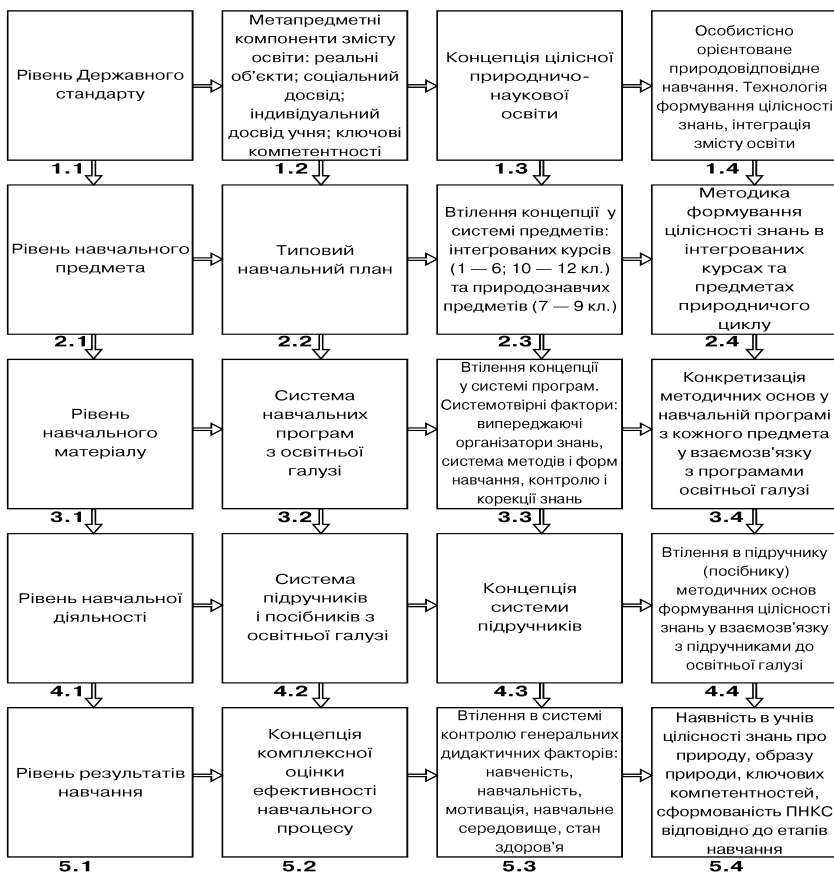
інформації з метою її компактного виразу, моделювання цілісностей знань різних рівнів загальності); уроки узагальнення знань з теми, розділу, предмета; інтегративні дні як форму організації занять із узагальнення та систематизації знань з кількох предметів, корекції і контролю сформованості образу природи.

Діяльнісний аспект методичної моделі цілісної природничо-наукової освіти зумовлює формування системи компетентностей учня відповідно до його вікових особливостей: здатність до аналізу, синтезу, розрізнення, класифікації об'єктів довкілля, запитування та антиципації; здатність спостерігати, досліджувати, робити висновки; здатність пояснювати дійсність, взаємозв'язки у своєму середовищі життя як цілісній системі і виділяти в ній підсистеми відповідно до розв'язуваних задач; здатність до структурного, модельного, функціонального підходу в пізнанні об'єктів дійсності; здатність до цілісного пізнання дійсності, науково виваженої взаємодії з довкіллям.

Рівень навчальної діяльності розкривається в концепції системи підручників. Відповідно до цієї концепції кожен підручник взаємоузгоджений з іншими і проектує навчальний процес відповідно до вікових особливостей учнів, узгоджує формування ключових компетентностей з переважаючою пізнавальною діяльністю на даному етапі розвитку учня, що відображено і в назвах підручників «Запитую довкілля» (1-2 класи); «Спостерігаю довкілля» (3 клас); «Досліджую довкілля» (4 клас); «Поясню довкілля» (5 клас); «Основні природні системи» (6 клас); «Фізика, хімія, біологія в предметно-інтегративній системі» (7-9 класи); «Взаємодія з довкіллям» (10-12 класи) – інтегрований курс «Природознавство».

Рівень результатів навчання визначається за системою завдань для учнів, яка втілена у підручниках, навчальних посібниках, і спрямовує діяльність учня на формування ієрархії цілісностей знань про природу, особистісно значимої системи знань (образу природи) та її еволюції на різних етапах навчання у зв'язку з розвитком цілісності знань про природу, продуктивності навчання.

Розроблені основні нормативи галузевого підходу до вивчення предметів, якими реалізується освітня галузь: структура програми курсів предметів природничого циклу; співвідношення типів навчальних занять традиційних та специфічних для формування ієрархії особистісно значимих цілісностей знань про природу в темах, розділах курсу; типів занять, що обумовлюють діяльність учнів, спрямовану на вивчення об'єктів безпосередньо у довкіллі; застосування методів конструювання цілісностей знань (моделювання, структурування та переформулювання інформації з метою її компактного виразу, узагальнення та систематизації знань, корекції фрагментів образу природи, природничо-наукової картини світу).

Мал. 1. Модель методичної системи формування цілісності знань про природу в загальноосвітній школі

Наявність цілісності знань про природу в учнів загальноосвітньої школи розглядається як наслідок особистісно орієнтованої природничо-наукової освіти.

Література

1. Гончаренко С.У. Методика як наука // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні. 1992-2002. – Ч.1. – Харків: ОВС, 2002. – С. 250-258.
2. Гуз К.Ж. Теоретичні та методичні основи формування в учнів цілісності знань про природу. – Полтава: Довкілля-К, 2004. – 472 с.